

Bir Lisedeki 9. ve 10. Sınıf Öğrencilerinin İnternet Bağımlılığı Düzeyi ve İlişkili Faktörler

The Level of Internet Addiction and Related Factors in 9th and 10th Grade High School Students

Ebru CİVELEK¹, Gamze EMİR¹, Kevser KILIÇ², Yasemin ÖZER¹, Tülin YILDIZ³, Sevil ALBAYRAK⁴

ÖZET

Araştırma, bir lisede 9. ve 10. sınıfta okuyan öğrencilerin internet bağımlılığını ve ilişkili faktörleri belirlemek üzere tanımlayıcı tipte yapılmıştır. Lisedeki 9 ve 10. sınıflarda yer alan 315 öğrenci çalışma evrenini oluşturmuştur. Veriler Kişisel Bilgi Formu ve İnternet Kullanım Ölçeği ile toplanmıştır. Öğrencilerin % 61,3'ü kızlardan oluşmaktadır ve yaş ortalaması 15,43 0,6'dır. Öğrencilerin % 92,1'inin evinde bilgisayar ve % 88,6'sının internet bağlantısı vardır. Yaklaşık % 28,9'u, 7 yaş ve öncesinde bilgisayarla tanıştığını ifade etmiştir. Öğrencilerin interneti en çok eğlence amaçlı kullandıkları belirlenmiştir. İnternet Kullanım Ölçeğinden aldıkları puana göre öğrencilerin % 23,8'inde internet bağımlılığı yoktur, % 54,3'ünde hafif düzeyde, % 18,4'ünde orta düzeyde ve % 3,5'inde ağır düzeyde internet bağımlılığı olduğu görülmüştür. Cinsiyetle, yaşla, gelirle, anne ve baba eğitim düzeyiyle, evde bilgisayar ve internet varlığıyla internet bağımlısı olma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı farklar bulunmamıştır ($p>0,05$). İnternetle tanışma yaşı ile internet bağımlılığı ölçeğinden alınan puan arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$).

Anahtar Kelimeler: İnternet bağımlılığı, lise öğrencileri, okul hemşireliği

ABSTRACT

This descriptive study was conducted to measure the level of Internet addiction and related factors in 9th and 10th grade high school students. The 315 students in the 9th and 10th grades of this high school formed the population of the study. Data were collected with a Personal Information Form and the Internet Addiction Scale. Among the students, 61.3% were girls and mean age stood at 15.43 0.6 years. Of the students, 92.1% had a computer at home and 88.6% were connected to the Internet. A group representing 28.9% stated that they had become acquainted with the computer at the age of 7 or earlier. It was found that the students used the Internet mostly for entertainment. According to the scores the students displayed on the Internet Addiction Scale, it was found that 23.8% of the students had no Internet addiction, 54.3% had a slight addiction, 18.4% had a moderate addiction, and 3.5% had a severe addiction. No significant statistical association was found between becoming addicted to the Internet and gender, age, parents' educational levels, having a computer and access to the Internet at home ($p>0.05$). There were significant differences between the Internet addiction scores and the age of becoming acquainted with

Keywords: Internet addiction, high school students, school nursing

GİRİŞ

İnternet, günümüzde okul, iş ve toplum yaşamında sıkça kullanılan, önemli bir iletişim ve bilgi paylaşım aracıdır (1). TÜİK verilerine göre Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırmasına göre, gençlerin internet kullanımı oranı 2013 yılında % 68,7 iken, 2014 yılında % 73'e yükselmiştir. Bu oran genç erkeklerde % 82,8 genç kadınlarda % 63,2'dir (2).

İnternet, bir taraftan kullanıcıları belirli bir kimliğe ve kültüre davet ederken bir taraftan da etkileşime olanak tanıyan yapısı ile katılımcıların

kendilerini yeniden tanımladıkları, sosyal ilişkilere katıldıkları bir ortam sağlayabilir (3, 4, 5). İnternet'in yoğun kullanımı özellikle dijital çağda doğup büyüyen çocuklarda problem olmaktadır. İnternet sahipliği ve teknoloji erişimi bulunan çok sayıda çocuk İnternet'i hem uzun süreli hem de bilinçsiz/kontrolsüz bir şekilde kullanmaktadır (6). Son yıllarda, internetin insan yaşamı üzerine etkileri ayrıntılı olarak incelenmekte ve internetin, bireyin ev, okul ve iş yaşantısını devam ettirmede sağladığı kolaylıklar (3) yanında, bir takım olumsuzluklara da yol açabileceği belirtilmektedir (1, 7, 8).

"İnternet bağımlılığı" terimi ilk kez psikiyatrist Dr. Ivan Goldberg tarafından patolojik internet kullanımını nitelendirmek için ortaya atılmıştır (9). Ancak halen internet bağımlılığının tanımı ile ilgili ortak bir fikir yoktur (7). Goldberg (1996)

1.Hemşire Sakarya Eğitim Araştırma Hastanesi/Sakarya
2.Hemşire Samsun Medikal Park Hastanesi/ Samsun
3.Öğretmen, Kırıkkale Özel Yonca Eğitim Kurumları
4.Yrd. Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü
E-posta Adresi: sevilalbayrak@kku.edu.tr

Gönderim Tarihi:25.04.2016 - Kabul Tarihi: 21.10.2016

“İnternet Bağımlılığı” birden çok temel tanı ölçütü ile tanımlanmaktadır. Bunlar; ağda geçirilen zamanı artırma isteği, ağla ilgili hayal kurma, plânlanandan daha uzun süre internette kalma, sürekli fiziksel, sosyal ya da psikolojik sorunlara sahip olmak gibi tanı ölçütleridir (9).

Dünyada İnternet bağımlılığının yaygınlığına ilişkin yapılan çalışmaya göre çocuklarda internet bağımlılığının görülme durumu; Asya'da % 2,4-51,8, Amerika'da % 8,1-18,6, Avrupa'da % 2,6-60 arasındadır (10). Ülkemizde gençlerde % 9,7 (11)- % 15, 1 (12) arasında internet bağımlılığı olduğu belirlenmiştir (13).

İnternet bağımlılığı her yaşta görülebilmesine rağmen, en büyük risk grubu 12-18 yaş gurubudur. Ergenler, psikolojik olgunluğa henüz erişmemiş olmaları nedeniyle, internet bağımlılığı geliştirme açısından potansiyel bir risk grubu olarak değerlendirilmektedir (1, 14). Ergenler ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında uzun süre internet kullanan ve zamanını bilgisayar oyunu ile geçiren çocukların sosyal gelişimlerinin önemli ölçüde gerilediği görülmektedir (11, 15). Ergenlerin, yüz yüze iletişim yerine sanal ortamdaki iletişimi tercih ettikleri, günlük yaşamın gerektirdiği davranışları gerçekleştirmek yerine erteleyebildikleri, ihmal edebildikleri, zihinlerinin sürekli internet ile meşgul olduğu, günlerce internetin esiri oldukları ve aşırı kullanım gibi davranış sergiledikleri gözlemlenmiştir (16). Bu durumun ergenlerde özgüven düşüklüğüne neden olduğu, sosyal anksiyete düzeyinde ve agresif davranışlarda ise artışa neden olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca aşırı internet kullanımının depresyona yol açtığı ve kendine zarar vermeye de neden olduğu belirlenmiştir (15, 17, 18).

Çocuklar ve ergenler müstehcen yayın ya da şiddet içeren internet sitelerine tesadüfen ve kolaylık ile girebilmektedirler (19). Yapılan araştırmalara göre Anderson ve Bushman bilgisayar oyunlarının çocuk ve ergenlerde saldırganlığa neden olduğunu ileri sürmektedir. Çocuk ve ergenlerde şiddet eğilimi oluşmasında oynanan oyunun türü, oyun oynama sıklığı ve süresinin etkili olduğu belirtilmektedir. Ergenlerin internette en sık suç içerikli oyunlar oynadıkları daha sonra macera, yarış ve spor

içerikli olanları tercih ettikleri görülmektedir. Şiddet içerikli oyunların oynanması ile anti-sosyal davranışlar arasında ilişki bulunmaktadır (15, 20) ve şiddet içerikli oyun oynayan çocuklar şiddeti daha kabul edilebilir bulmaktadır (21).

İnternet bağımlılığının temelde beş olumsuz etkisi bulunmaktadır. Bunlar kişiler arası iletişim, akademik başarı, fiziksel, mesleki durum ve maddi durumdur (10, 17). İnternet bağımlılığı diğer bağımlılık tipi bozuklukları gibi öncelikle kişinin etkileşimde olduğu kişilerle ilişkisini bozmaktadır. Dahası, birçok kişinin bu haberleşme ağında sosyal destek, anlamlı ilişkiler ve eğlence bulabilmesi kişide çatışmalara ve suçluluk hissine neden olabilmektedir (5). Ergenlerde internette geçirilen vaktin uzun olması, mesleki yaşamı ve kimlik oluşturma durumunu sekteye uğratmaktadır (22). Uyku düzeni bozulmakta, kronik uyku eksikliği de öğrenmede, hafızada sorunlara sebep olmakta dolayısıyla okulda düşük performans ve madde kullanımı gibi sorunlara yol açmaktadır (23). Ayrıca internet bağımlılığının çeşitli ruhsal hastalıklarla ilişkisi olduğu belirlenmiştir (7, 11, 24-26).

Henüz bir hastalık olarak tanımlanmaması nedeni ile hemşirelik araştırmalarına yansımamış olan internet bağımlılığı birçok araştırmacı tarafından madde ve kumar bağımlılığına benzer şekilde davranışsal bağımlılık olarak ele alınmaktadır (24). Gerek psikiyatri gerekse pediatri alanında çalışan sağlık ekibi üyelerinin yakın gelecekte internet ve bilgisayar bağımlılığı sorunuyla karşı karşıya kalacakları düşünülmektedir (27). Riskleri belirleme, sorunu erken tanıma ve gerekli müdahaleyi önceden yapmada sorumluluğu olan okul sağlığı hemşirelerinin (28), bu durumun önüne geçebilmek için bilgisayar ve internetin çocuk gelişimi üzerindeki etkilerini bilmesi, internet bağımlılığı riski taşıyan toplum bireylerini belirleyebilmesi ve ailelere danışmanlık yapması, internet bağımlılığından çocukları ve toplumu korumada önemli katkı sağlayacaktır (29).

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma lise öğrencilerinde internetin kullanım sıklığının ve internet bağımlılık düzeyinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı

tipte yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Kırıkkale merkezde 47 lise yer almaktadır. Liselerin isimleri bir torba içine konulmuş ve seçim yapılmıştır. Seçilen Kırıkkale Anadolu Lisesinde toplam 630 öğrenci vardır 9 ve 10. sınıflar çalışma evrenini oluşturmuştur. Dokuzuncu ve 10. sınıflarda toplam 340 öğrenci bulunmaktadır. Araştırmaya dahil olmak istemeyen, verilerin toplandığı gün raporlu olan öğrenciler araştırmaya dahil edilmemiş ve araştırma 315 öğrenciyle tamamlanmıştır.

Veri toplama yöntemi

Bu araştırmada Kişisel Bilgi Formu ve İnternet Kullanım Ölçeği kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu; araştırmacılar tarafından hazırlanan, öğrencilerin demografik özelliklerini belirleyen (cinsiyet, sınıf, anne-baba eğitim durumu, aylık gelir, internet kullanım süresi, internetle tanışma yaşı gibi) 11 sorudan oluşmaktadır. İnternet Kullanım Ölçeği; Katılımcıların internet bağımlılık puanlarını belirlemek için Young (1998) tarafından geliştirilen ve Bayraktar (2001) tarafından Türkçeye uyarlanan, birçok çalışmada geçerlik ve güvenilirliği test edilen bir ölçektir. 20 maddeden oluşan ve altılı likert derecelendirmenin kullanıldığı bu ölçekte katılımcıların durumlarını belirlemek için “0-Hiçbir zaman, 1-Nadiren, 2-Ara sıra, 3-Çoğunlukla, 4-Çok sık, 5-Her zaman” seçenekleri sunulmuştur. Toplam 100 puan üzerinden değerlendirilen bu ölçekte belirlenen aralıklar, İnternet bağımlılık düzeyleri “hafif (20-49 puan), orta (50-79 puan) ve ağır düzey (80-100)” şeklinde etiketlenmiştir. Seferoğlu ve Yıldız'ın (2014) yapmış olduğu Dijital Çağın Çocukları araştırmasında cronbach alfa iç tutarlık katsayısı 0,95'tir (6). Bu araştırmada ölçeğin cronbach alfa iç tutarlık katsayısı 0,92 olarak bulunmuştur.

Sınırlılıklar

Araştırmada veri toplamanın öz bildirime dayalı olması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Etik durum

Araştırma için Kırıkkale İl Milli Eğitim Müdürlüğünden yazılı izin, Kırıkkale Üniversitesi'nden etik kurul onay raporu ve

araştırmanın amacı ve gizliliği hakkında bilgi verilerek öğrencilerden sözlü onam alınmıştır.

İstatistik Değerlendirme

Veriler, tanımlanan 0,05 anlamlılık düzeyinde, veriler normal dağılım gösterdiği için bağımsız gruplarda t testinden ve ikiden fazla grup ortalamalarının karşılaştırılmasında varyans analizinden (ANOVA) yararlanılarak çözümlenmiştir. Analizlerde SPSS 15.0 programı (15 günlük deneme sürümü) kullanılmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin % 61,3'ü kızlardan oluşmaktadır ve yaş ortalaması 15,43±0,606'dır. Öğrencilerin annelerinin eğitim düzeyine bakıldığında % 48,6'sının ortaokul ve altında, babalarının ise % 46,5'inin lise mezunu olduğu, aylık gelirlerinin % 88,3'ünün orta seviyede olduğu ve % 62,5'inin 1-2 kardeşi olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin % 92,1'inin evinde bilgisayar ve % 88,6'sının internet bağlantısı vardır ve % 28,9'u 7 yaş ve öncesinde bilgisayarla tanıştığını ifade etmiştir. İnternet'i günlük kullanma sürelerinin 1-3 saat olduğunu ifade edenlerin oranı % 65,4'tür. Öğrencilerin internete girme nedenlerinin en çok eğlence amaçlı olduğu belirlenmiştir (% 41,6). Ayrıca interneti akademik gelişimleri için (% 30,3) ve günlük işlerde de (% 28,1) kullandıkları belirlenmiştir.

Tablo 3'te yer alan verilere göre araştırmaya katılan 315 öğrencinin “İnternet Bağımlılık Ölçeğinden” aldığı en düşük puan 0, en yüksek puan ise 95'tir. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması 35,08, standart sapmanın 19,972 olduğu belirlenmiştir. İnternet Kullanım Ölçeğinden aldıkları puana göre öğrencilerin % 23,8'inde “internet bağımlılığı” yoktur, % 54,3'ünde “hafif düzeyde”, % 18,4'ünde “orta düzeyde” ve % 3,5'inde “ağır düzeyde” internet bağımlılığı olduğu görülmüştür.

İnternet bağımlılık ölçeğinden alınan puanlarla sınıf, cinsiyet, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Öğrencilerin internet ile tanışma yaşı ile internet bağımlılığı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 1. Öğrencilere Ait Demografik Verilerin Dağılımı (n=315) (Kırıkkale 2015)

Değişkenler			
Yaş	Min	Max	Ort
	14	17	15,43±0,606
		Sayı	%
Cinsiyet	Kadın	193	61,3
	Erkek	122	38,7
Sınıfı	9. sınıf	161	51,1
	10. sınıf	154	48,9
Anne eğitim durumu	Okuma -yazma yok	4	1,3
	İlköğretim	74	23,5
	Ortaokul	75	23,8
	Lise	113	35,9
	Üniversite ve üstü	49	15,5
Baba eğitim durumu	İlköğretim	13	4,1
	Ortaokul	39	12,4
	Lise	146	46,3
	Üniversite	107	37,2
Kardeş sayısı	Kardeşim yok	15	4,8
	1-2 kardeş	197	62,5
	3 ve daha fazla	103	32,7
Aylık gelir	Düşük	3	1,0
	Orta	278	88,3
	Yüksek	34	10,8

Tablo 2. Katılımcıların Bilgisayar ve İnternet Kullanma Durumu ve Nedenleri (n=315) (Kırıkkale 2015)

Değişkenler	Seçenekler	Sayı	%
Bilgisayar sahipliği	Evet	290	92,1
	Hayır	25	7,9
Evde internet olma durumu	Var	279	88,6
	Yok	36	11,4
İnternette tanışma yaşı	1-5 yaş arası	26	8,3
	6-10 yaş arası	230	73,0
	11-15 yaş arası	59	18,9
İnterneti günlük kullanma süresi	Kullanmıyorum	4	1,3
	1-3 saat	206	65,4
	4-6 saat	75	23,9
	7-9 saat	17	5,5
	10 ve üstü saat	13	4,1
İnternette kullanma nedenleri*	Eğlence (oyun, sosyal ağ, müzik)	259	41,6
	Akademik (ödev, araştırma)	189	30,3
	Günlük işler (sohbet, gazete, alışveriş)	175	28,1

*birden fazla seçenek işaretlendiği için n katlanmıştır.

Tablo 3. Katılımcıların İnternet Bağımlılık Ölçeğinden Aldığı Puanlar (Kırıkkale 2015)

Değişkenler	Sayı	%	min	Max	$\bar{x} \pm ss$
0-19 yok	75	23,8			
20-49 hafif	171	54,3	0	95	35,08±19,972
50-79 orta düzey	58	18,4			
80-100 ağır düzey	11	3,5			

TARTIŞMA

Yapılan bu çalışmada, lise 9 ve 10. Sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyleri ve bu durumu etkileyen faktörler incelenmiştir. Başka şehirlerde yaşayan öğrencilerle benzer olarak bu çalışmada da öğrencilerin önemli bir bölümünün evinde internetin olduğu belirlenmiştir (12).

Bu araştırma sonucunda erkeklerin ve kadınların internet bağımlılığı puan ortalamalarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bazı çalışmalarda bu araştırma gibi cinsiyetle internet bağımlılığı arasında fark belirlenmezken bazı çalışmalarda erkeklerin internet bağımlılığı puan ortalamalarının kızlara göre daha yüksek olduğu ortaya konmuş (12, 19, 30-32) ve internet bağımlılığı konusunda erkeklerin daha fazla risk altında olduğu belirlenmiştir (33, 34). Bu araştırma örneğinde yer alan öğrenciler Anadolu Lisesi öğrencileridir. Bu tür liselere gelen öğrencilerin internete ulaşmaları erkeklerle benzer seviyededir. Bu nedenle internet bağımlılığı ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılığın çıkmadığı düşünülebilir.

Yapılan çalışmalar internetle tanışma yaşının değişmekle birlikte ortalama 7- 10 yaş olduğunu göstermektedir (14, 31, 35). Bu çalışmada internet kullanmaya başlama yaşının ortalama 8,82 olduğu belirlenmiştir. İnternet kullanmaya erken yaşta başlamanın internet bağımlılığı riskini artırdığını ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (31, 32). Okullarda bilgisayar sayılarının artması, internete bağlanabilen telefonların yaygınlaşması, anne babaların da interneti sık kullanmaları çocukların erken yaşta internete ulaşmalarını artırabilir.

Tablo 4. Katılımcıların Sınıfları, Cinsiyetleri, Anne ve Baba Eğitim Durumları, İnternetle Tanışma Yaşı ile İnternet Bağımlılık Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması (Kırıkkale 2015)

Değişkenler	n	$\bar{x} \pm ss$	Sd	İstatistik değer	
				t*	p
Sınıf					
9.sınıf	161	33,84 ±19,459	1,534	-1,130	0,260
10.sınıf	154	36,38 ±20,478	1,650		
Cinsiyet					
Kadın	193	35,44±2 1,199	1,526	0,415	0,679
Erkek	122	34,52±17,932	1,623		
				F**	P
Anne eğitim durumu					
İlköğretim ve altı	78	30,97±18,402	2,084	1,522	0,183
Ortaokul	75	35,65±20,584	2,377		
Lise	113	36,35±18,902	1,778		
Üniversite ve üstü	49	37,82±23,238	3,320		
Baba eğitim durumu					
İlköğretim	13	29,46 ±18,919	5,247	0,796	0,497
Ortaokul	39	31,90 ±21,171	3,390		
Lise	146	35,86 ±19,996	1,665		
Üniversite ve üstü	117	35,80 ±19,695	1,821		
İnternet ile tanışma yaşı					
1-5 Yaş	26	47,08±19,236	3,776	5,366	0,005
6-10 Yaş	230	34,28 ±19,63	1,294		
11-15 yaş	59	32,92±20,163	2,625		

*bağımsız gruplarda t testi

**varyans analizi (ANOVA)

Ortaokul çocuklarında internet bağımlılığında, ihmalkar internet tutumuna sahip olan ailelerin önemli rolü olduğu bulunmuştur (36), ancak bu araştırmada olduğu gibi internet bağımlılığının anne-baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı bulgusu son yıllarda yapılan çalışmalarla tutarlılık göstermektedir (31).

Öğrencilerin yaklaşık ¼'ünün orta ve ağır düzeyde internet bağımlısı olduğu belirlenmiş ve yapılan ulusal ve uluslararası araştırmalarla bu sonuç benzer bulunmuştur (11, 12, 30, 31, 37, 38). Problem çözme becerisinde eksiklik, sosyal destek eksikliği, depresif kişilik bozuklukları interneti kötüye kullanıma neden olabileceği (39, 40) ve akran ilişkileri ve sosyal kaygı düzeyi ile interneti kötüye kullanım arasında ilişki olduğu (12, 41) yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur. İnternet bağımlısı olan bireylerin daha az yumuşak başlı, özdenetimlerinin düşük ve nörotizm özellikleri ile psikolojik belirtilerinin ise yüksek olduğu, algıladıkları sosyal destek, gelecek beklentisi ve yaşam doyumlarının ise daha düşük olduğu belirlenmiştir (22).

Üniversite öğrencilerinde İnternet bağımlılığının akademik performansı olumsuz etkilediği, İnternette ilişkilerini sürdürmek isteyen ve oyun oynamak isteyenlerin daha fazla internet bağımlılığı yaşadıkları belirlenmiştir (42). Bu araştırmada Çelen ve arkadaşlarının (2011)

yaptığı araştırmada olduğu gibi öğrencilerin önemli oranda eğlence amaçlı kullandıkları, ayrıca günlük işlerde ve akademik gelişimleri için de kullandıkları belirlenmiştir (14).

Öneriler

Öğrencilerin yararlı olan internet siteleri kullanımı desteklenmesi, internette geçirilen

fazla sürenin azaltılabilmesi için öğrencilerin boş zamanlarının değerlendirmelerine yönelik çeşitli sosyal, sanatsal ve spor etkinliklerine yönlendirilmelerinin sağlanması, öğrenim düzeyi ne olursa olsun tüm ebeveynlere özellikle internet kullanımı ve bağımlılığı konusunda eğitim verilmesi, öğrencilere yönelik internet bağımlılığı ile ilgili farkındalık eğitimi verilmesi, bağımlı olanlara danışmanlık yapılması ve bu tür araştırmaların farklı sosyo ekonomik düzeyde yer alan okullarda tekrarlanması önerilebilir.

KAYNAKÇA

1. Üneri Ö, Tanırdır C. Bir grup lise öğrencisinde internet bağımlılığı değerlendirmesi: Kesitsel bir çalışma. *Düşünen Adam Dergisi* 2011; 24: 265-272
2. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2014
3. Akbulut Y. Çocuk ve ergenlerde bilgisayar ve internet kullanımının gelişimsel sonuçları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 2013; 3(2): 53-68.
4. Güzel M. Küreselleşme, internet ve gençlik kültürü. *Küresel İletişim Dergisi* 2006; 1.
5. Tüzün Ü. Gelişen iletişim araçlarının çocuk ve gençlerin etkileşimi üzerine etkisi. *Düşünen Adam Dergisi* 2002; 15(1): 46-50.
6. Seferoğlu S, Yıldız H. Dijital Çağın Çocukları: İlköğretim Öğrencilerinin Facebook Kullanımları ve İnternet Bağımlılıkları Üzerine Bir Araştırma. *İletişim ve Diplomasi / Çocuk ve Medya* 2014, ISSN: 2147-6772
7. Kuss DJ, Griffiths MD, Karila L, Billieux J. Internet addiction: A systematic review of epidemiological research for the last decade. *Current Pharmaceutical Design* 2014; 20(25): 1-27.
8. Yellowlees PM, Marks S. Problematic Internet use or Internet addiction? *Computers in Human Behavior* 2007; 23: 1447-1453. doi:10.1016/j.chb.2005.05.004
9. Bayhan V. Lise Öğrencilerinde İnternet Kullanma Alışkanlığı ve İnternet Bağımlılığı (Malatya Uygulaması). *Akademik Bilişim'11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri* 2-4 Şubat 2011 İnönü Üniversitesi, Malatya.
10. Kuss DJ, Griffiths MD, Binder JF. Internet addiction in students: Prevalence and risk factors *Computers in Human Behavior* 2013; 29: 959-966. http://dx.doi.org/10.1016/j.chb.2012.12.024
11. Canan F, Ataoglu A, Nichols LA, Yıldırım T, Ozturk O. Evaluation of psychometric properties of the Internet addiction scale in a sample of Turkish high school students. *Cyberpsychol Behav* 2009; 13:14.
12. Şaşmaz T, Öner S, Kurt AÖ, Yapıcı G, Yazıcı AE, Buğdaycı R, Şiş M. Prevalence and risk factors of Internet addiction in high school students. *European Journal of Public Health* 2013; 24(1): 1520. doi:10.1093/eurpub/ckt051
13. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2012
14. Çelen FK, Çelik A, Seferoğlu SS. Çocukların internet kullanımları ve onları bekleyen çevrim-içi riskler. *Akademik Bilişim*, 2-4 Şubat 2011 / İnönü Üniversitesi, Malatya.
15. Çelik A, Çelen F, Seferoğlu S, Ortaokul Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Akademik Bilişim* 2014, 5-7 Şubat 2014/Mersin Üniversitesi, Mersin.

16. Ceyhan A. Ergenlerin problemli internet kullanımı düzeylerinin yordayıcıları. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* 2011; 18(2).
17. Douglas AC, Mills JE, Niang M, Stepchenkova S, Byun S, Ruffini C, Lee SK, Loutfi J, Lee J-K, Atallah M, Blanton M. Internet addiction: Meta-synthesis of qualitative research for the decade 1996-2006. *Computers in Human Behavior* 2008; 24: 30273044. doi:10.1016/j.chb.2008.05.009
18. Oktan V. An investigation of problematic internet use among adolescents in terms of self-injurious and risk-taking behavior. *Children and Youth Services Review* 2015; 52: 6367. http://dx.doi.org/10.1016/j.chilgyouth.2015.03.009
19. Esen E, Siyez D. Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi* 2011; 4 (36): 127-138.
20. Cömert I, Kayıran S. Çocuk ve ergenlerde internet kullanımı. *Çocuk Dergisi* 2010; 10(4): 166-170.
21. Uluçay Ç. Şiddet içerikli bilgisayar oyunlarının çocuklar üzerindeki etkisi. *Eğitimde Yansımalar* 2013: 19-21
22. Batıgün AD, Hasta D. İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2010; 11: 213-219.
23. Subrahmanyam K. Ergenlerde Yeni Medya Kullanımının Etkileri/Sosyal Etkiler ve Beliren Bilişsel Etkiler, 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi, Bildiriler Kitabı, Çocuk Vakfı Yayınları/İstanbul, 2013: 223-243. ISBN 978-975-552-093-3.
24. Colwell J, Payne J. Negative correlates of computer game play in adolescents. *British Journal of Psychology* 2000; 91:295-310.
25. Doğan H, Işıklar A, Eroğlu SE. Ergenlerin problemli internet kullanımının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi* 2008; 18: 106-124.
26. Ko CH, Yen JY, Yen CF, Chen CS, Chen CC. The association between Internet addiction and psychiatric disorder: A review of the literature. *European Psychiatry* 2012; 27: 18.
27. Freeman CB. İnternet gaming addiction. *The Journal for Nurse Practitioners* 2008; 42-47.
28. Aydın A, Yılmaz A, Tektaş Ö, Keskin S. Okul Sağlığı Hizmetlerinde Hemşireliğin Rolü ve Sağlık Eğitimi. *Halk Sağlığı Günleri* 2. Ulusal Okul Sağlığı Sempozyumu, 2012; 149-151.
29. Gözen D, Kurt A, Canbulat N. Çağımızın sağlık sorunu: çocuklarda internet bağımlılığı. *Bağımlılık Dergisi* 2014; 15(1): 34-39.
30. Batıgün AD, Kılıç N. İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, sosyal destek, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkiler. *Türk Psikoloji Dergisi* 2011; 26(67): 1-10.
31. Gökçearslan Ş, Günbatır M. Ortaöğretim Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama* 2012; 2(2): 10-24. ISSN: 2147-1908.
32. Yılmaz E, Şahin Y, Haseski H, Erol O. Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi; Balıkesir ili örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi* 2014; 4(1): 133-144.
33. Leung L, Lee PSN. The influences of information literacy, internet addiction and parenting styles on internet risks. *New Media & Society* 2012; 14(1): 117136.
34. Tsai HF, Cheng SH, Yeh TL, Shih CC, Chen KC, Yang YC.

The risk factors of Internet addiction: A survey of University Freshmen. *Psychiatry Research* 2009; 167(3): 294-299 .

35. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2013

36. Ayas T, Horzum MB. İlköğretim öğrencilerinin internet kullanımına ilişkin aile internet tutumu. *Türk Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Dergisi* 2013; 4 (39): 46-57.

37. Shek DT, Tang VM, Lo CY. Internet addiction in Chinese adolescents in Hong Kong: assessment, profiles, and psychosocial correlates. *Sci World J* 2008; 8: 77687.

38. Yen JY, Ko CH, Yen CF, Wu HY, Yang MJ. The comorbid psychiatric symptoms of Internet addiction: attention deficit and hyperactivity disorder [ADHD], depression, social phobia, and hostility. *J Adolesc Health* 2007; 41(1): 938.

39. Ceyhan A, Ceyhan E, Kurtyılmaz Y. The effect of body image satisfaction on problematic internet use through social support, problem solving skills and depression. *The*

Online Journal of Counselling and Education 2012; 1(3): 83-95.

40. Yüksel M, Yılmaz E. Lise Öğrencilerinin İnternet Bağımlılık Düzeyleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İlköğretim Online* 2016; 15(3): 1031-1042. DOI: 10.17051/io.2016.49379

41. Zorbaz O, Tuzgöl Dost M. Lise öğrencilerinin problemli internet kullanımının cinsiyet, sosyal kaygı ve akran ilişkileri açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (H. U. Journal of Education)* 2014; 29(1), 298-310.

42. Chang MK, Law SPM. Factor structure for Young's Internet Addiction Test: A confirmatory study. *Computers in Human Behavior* 2008; 24:2597-2619.